

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

28 iunie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Guzun Ion
Judecători - Eremciuc Ghenadie, Țurcan Anatolie

Examinând fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul *Rusanovschi Iulian* în numele inculpatului Șchiopu Andrei, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2022, în cauza penală de învinuire a lui

Șchiopu Andrei Xxxxx, născut la xxxxx,
originar din Xxxxx.

Termenii de examinare:

prima instanță: 03.08.2012 - 12.11.2013;
instanța de apel: 14.04.2021 - 21.06.2022;
instanța de recurs: 21.11.2022 - 28.06.2023.

Asupra admisibilității recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 12 noiembrie 2013, Șchiopu Andrei a fost declarat vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal și i-a fost stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 (un) an cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

S-a admis acțiunea civilă parțial și s-a încasat în beneficiul lui Guțan Dan prejudiciul material din contul inculpatului Șchiopu Andrei în mărime de 19 000 (nouăsprezece) mii lei și 1400 euro.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut că, Șchiopu Andrei la data de 15 iulie 2012, aflându-se în apartamentul nr. 38 din sos. Hâncești - 2/1 și cunoscând locul unde stăpânii păstrau banii, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, în mod tainic a sustras 4000 lei și 1400 €, care conform cursului oficial al BNM la data comiterii infracțiunii constituiau 21024.08 lei, în

total bani în sumă de 25024,08 lei, care aparțineau cet. Guțan Dan, după ce a părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzându-i părții vătămate o daună materială în proporții considerabile.

Astfel, acțiunile inculpatului Șchiopu Andrei au fost încadrate în prevederile art. 186 alin. (2) lit. e), f) Cod penal, ca furt, *adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane săvârșit cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*

3. Nefiind de acord cu sentința instanței de fond, avocatul Rusanovschi Iulian, în numele inculpatului Șchiopu Andrei a depus cerere de apel, prin care a solicitat admiterea apelului cu repunerea în termen, casarea sentinței Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 12 noiembrie 2013 cu emiterea unei noi sentințe și stabilirea unei pedepse neprivative de libertate.

În motivarea cererii de apel avocatul a invocat că, sentința primei instanțe este neîntemeiată, întrucât, instanța de fond la emiterea sentinței și încadrării faptei comise de inculpat la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal s-a bazat doar pe declarațiile victimei și a omis să cerceteze o serie de circumstanțe indicate mai sus cum ar fi: starea materială a victimei, venitul acesteia, persoanele aflate la întreținere sau a altor circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei și nici nu s-a pronunțat nici într-un fel asupra admiterii declarației victimei ca o circumstanță ce ar justifica încadrarea faptei comise în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal.

Astfel, după cum este menționat în sentință, inculpatul ar fi sustras suma de 4000 lei și 1400 euro, care la cursul oficial al BNM la data comiterii infracțiunii constituie 21024,08 lei, în total bani în sumă de 25 024 lei. Deci în urma unui calcul matematic simplu, se observă că suma sustrasă, adică 25024 lei nu poate fi considerată nici proporții mari și nicidecum nu putea fi considerată de instanță, fără a da o apreciere acestui fapt, drept daune considerabile.

Un alt aspect neclar la emiterea sentinței atacate cu apel este faptul că la pag. 2 alin. (5) din sentință instanța menționează: „*Astfel, acțiunile inculpatului urmează a fi încadrate în prevederile art. 186 alin. (2) lit. e), f) Cod penal, ca furt, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*”

Apărarea a susținut, că la conținutul art. 186 din Codul penal (ediția 2012) la alin. (2) nici nu există literele e) și f). Astfel nu este clar cum instanța de fond a încadrat acțiunile inculpatului în prevederile art. 186 alin. (2) lit. e) și f) menționând că au fost cauzate daune în proporții considerabile, iar partea dispozitivă încadrând din nou acțiunile inculpatului în prevederile art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal.

Apelantul a menționat un alt temei ce servește pentru casarea sentinței atacate cu apel este faptul că, instanța indică la pag. 2 alin. 8 din sentință următoarele: „*consideră că reeducarea lui e posibilă în condiții nonprivative de libertate.*” Iar

apoi în partea dispozitivă stabilește inculpatului o pedeapsă de un an închisoare cu ispășirea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

Și nu în ultimul rând, nu este clar cum instanța de fond a constatat lipsa circumstanțelor atenuante, or în sentință, este menționat că inculpatul a recunoscut vina sa (la pag. 2 alin. 4 din sentință).

Astfel, la stabilirea pedepsei instanța nu a dat o apreciere corectă circumstanțelor atenuante prezente și anume; faptul că inculpatul a recunoscut vinovăția și a săvârșit pentru prima dată o infracțiune mai puțin gravă. Deci prin faptul că instanța nu a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia, a considerat că nu a fost posibilă aplicarea unei pedepse echitabile și s-a încălcat grav principiul legalității și individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale.

Instanța de fond nu a calculat în termenul pedepsei, perioada în care Șchiopu Andrei s-a aflat în arest preventiv - 4 luni de zile. Această perioadă urma a fi menționată expres în dispozitivul sentinței, cu includerea ei în termenul de executare a pedepsei.

În speță, Șchiopu Andrei a fost condamnat la 12 luni închisoare, termen din care urmează a fi exclus 4 luni de zile cât s-a aflat în arest preventive. Respectiv, față de un termen de 8 luni închisoare poate fi aplicat fără nici o problemă articolul 90 Cod penal, iar termenul de închisoare suspendat.

După cum s-a menționat anterior, sentința atacată cu apel a fost emisă la data de 12 noiembrie 2013 în lipsa inculpatului și a unui apărător ales.

Din anul 2013 inculpatul se află peste hotarele țării. La solicitarea avocatului Rusanovschi Iulian, Centrul Național de Probațiune și Penitenciarul nr. 13 ne-a comunicat faptul că pe numele lui Șchiopu Andrei a existat cauza penală la Judecătoria Centru, iar Șchiopu Andrei s-a aflat 4 luni de zile sub arest preventiv. În urma unei interpelări adresate la Inspectoratul Național de Probațiune, prin care a solicitat să-i informeze dacă pe numele lui Șchiopu Andrei există careva sentințe de condamnare definitive și irevocabile, a aflat despre existența prezentei sentințe.

Avocatul a atras atenția că, inculpatul Șchiopu Alexei nu s-a prezentat la examinarea prezentei cauze în instanța de fond și nici nu a fost prezent la pronunțarea sentinței, iar contractul de asistență juridică cu avocatul acestuia a fost reziliat înainte de pronunțare și acesta nu a știut nimic și nici nu putea să știe nimic despre soarta dosarului, deoarece se afla peste hotarele țării. Prin urmare, avocatul inculpatului a făcut cunoștință cu prezenta sentință abia la data de 24.03.2021 (fapt consemnat și în dosar) și termenul legal de 15 de zile pentru a ataca această sentință începe să curgă din acea zi adică din 25.03.2021.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2022 a fost respins ca fiind depus peste termen apelul avocatului Rusanovschi Iulian în numele inculpatului Șchiopu Andrei și a fost menținută fără modificări sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 12 noiembrie 2013.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de apel a subliniat că, sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău a fost pronunțată la data de 12 noiembrie 2013 în lipsa inculpatului Șchiopu Andrei, fiind reprezentat în ședință de avocatul Șchiopu Aliona (f. d. 116), iar la data de 27.01.2014 a fost pusă în executare (f. d. 123, 124).

Potrivit mandatului de asistență juridică încheiat între avocatul Rusanovschi Iulian și Șchiopu Andrei, acesta a fost încheiat la data de 17.03.2021, însă apelul în interesele inculpatului Șchiopu Andrei a fost depus abia la data de 07.04.2021, adică peste termenul legal de declarare a apelului.

Astfel, instanța de apel a menționat că cele enunțate indică elocvent la încălcarea termenelor prevăzute la art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, iar potrivit prevederilor art. 403 alin. (1), art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, care expres indică la imposibilitatea declarării apelului mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei, ceea ce face imposibilă și repunerea în termen a apelului declarat de avocatul Rusanovschi Iulian, care a depus apel la data de 07 aprilie 2021, astfel, curgerea termenului de contestare se efectuează din data de 17.03.2021 data încheierii contractului de asistență juridică, iar avocatul nu și-a exercitat dreptul legal de atac a actului de dispoziție a instanței de judecată în termenul prevăzut de lege.

În contextul celor elucidate, instanța de apel a reținut că, în cazul în care termenul de declarare a apelului prevăzut la art. 402 Cod de procedură penală este depășit, adică apelul este declarat după expirarea termenului prevăzut de lege, instanța de apel este obligată să soluționeze chestiunea privind repunerea în termen a apelului. Dacă întârzierea a fost determinată de motive neîntemeiate, apelul urmează a fi respins ca tardiv, fără judecarea fondului.

Reieșind din cele expuse mai sus, s-a conchis că, cererea de apel depusă de avocatul Rusanovschi Iulian, nu se încadrează în termenul legal, fiind depus tardiv, iar cererea de repunere în termen urmează a fi respinsă, or, în motivarea repunerii în termen avocatul a invocat că, a făcut cunoștință cu sentința contestată la data de 24.03.2021, însă la materialele cauzei o astfel de informație nu se regăsește.

Mai mult ca atât, instanța de apel a menționat că la materialele cauzei (f. d. 128) se regăsește încă un mandat de asistență juridică încheiat între avocatul Rusanovschi Iulian și inculpatul Șchiopu Andrei din data de 05.02.2019, prin ce se constată că, avocatul Rusanovschi Iulian a fost angajat în calitate de avocat prin contract încă din 05.02.2019, însă, acesta nu și-a exercitat drepturile legale de a contesta sentința instanței de fond cu apel, în numele inculpatului Șchiopu Andrei, astfel, s-a constatat că, avocatul Iulian Rusanovschi cunoștea despre sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 21.03.2013 încă din anul 2019, însă, apel în numele inculpatului

Șchiopu Andrei a depus abia la data de 07.04.2021, situație care în accepțiunea CtEDO (Ghirea versus Republica Moldova) urmează a fi interpretată ca încălcare a principiilor securității juridice cât și a egalității armelor, ceea ce duce la violarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului - dreptul la un proces echitabil, care urmează a fi respectat cu referință la partea acuzării și a apărării, fără discriminare.

În aceste circumstanțe, instanța de apel nu s-a expus asupra motivelor invocate în apel ori, instanța de apel nici nu purcede la examinarea fondului apelului, deoarece soluția de respingere a apelului ca depus peste termen sau inadmisibil nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal.

5. Împotriva deciziei instanței de apel declară recurs ordinar avocatul Rusanovschi Iulian în numele inculpatului Șchiopu Andrei, prin care fără a indica vreun temei prevăzut de art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei contestate, repunerea în termenul de declarare a apelului în privința inculpatului Șchiopu Andrei și transmiterea cauzei spre examinare în ordine de apel.

În motivarea recursului declarat recurentul invocă că inculpatul Șchiopu Andrei nu s-a prezentat la examinarea prezentei cauze în instanța de fond și nici nu a fost prezent la pronunțarea sentinței, iar contractul de asistență juridică cu avocatul acestuia a fost reziliat înainte de pronunțare și acesta nu a știut nimic și nici nu putea să știe nimic despre soarta dosarului, deoarece se afla peste hotarele țării. Prin urmare, avocatul inculpatului a făcut cunoștință cu prezenta sentință abia la data de 24.03.2021, și termenul legal de 15 zile pentru a ataca această sentință începe să curgă din acea zi, adică din 24.03.2021.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestuia din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în textul normei vizate.

Potrivit art.432 alin.(1), (2) pct.4) Cod de procedură penală instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Colegiul penal de asemenea menționează că, temeiurile pentru recurs pot fi invocate doar în cazul în care au fost invocate în apel sau încălcarea a avut loc în instanța de apel, fapt stipulat de alin.(2) art.427 Cod de procedură penală.

Instanța de recurs subliniază că, potrivit practicii judiciare constante, *erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele*

reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Examinând argumentele recursului declarat, Colegiul penal constată că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, deoarece la adoptarea deciziei supuse recursului, instanța de apel a respectat normele legale prescrise în art.402 alin.(1) Cod de procedură penală, care stipulează expres că termenul declarării apelului este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Instanța de recurs relevă, că argumentele recurentului invocate în recurs, referitor la ilegalitatea deciziei cu privire la respingerea ca depus peste termen a apelului declarat de avocatul Rusanovschi Iulian în numele inculpatului, au fost obiect de dispută în cadrul instanței de apel, asupra cărora s-au formulat și s-au punctat minuțios și veridic răspunsurile asupra tuturor alegațiilor recurentului, în decizia sa pct. 174-176, pe care Colegiul penal le însușește, ce este conform practicii CEDO, hotărârea Albert vs România din 16.02.2010.

Instanța de recurs reține că, instanța de apel corect a menționat că argumentele invocate de avocatul Rusanovschi Iulian în numele inculpatului Șchiopu Andrei referitor la repunerea în termen poartă un caracter declarativ, acesta neelucidând careva motivele întemeiate exhaustiv prevăzute de legiuitor la art. 403 Cod de procedură penală, și nu a indicat careva circumstanțe ce ar indica că a fost în imposibilitate de a declara apel în termenul prevăzut de lege și fără a justifica motivul omiterii acestui termen.

În consecință, Colegiul constată că instanța de apel întemeiat a decis respingerea apelului declarat de avocatul Rusanovschi Iulian în numele inculpatului Șchiopu Andrei, ca fiind depus peste termen.

Totodată, Colegiul penal constată că instanța de apel a menținut fără modificări soluția adoptată de către instanța de fond și, raportând situația reținută în cauză la prevederile art.420 alin.(4) Cod de procedură penală, în coroborare cu dispoziția art. 432 alin.(2) Cod de procedură penală, rezultă că lipsesc temeuri de drept de casare a hotărârii contestate în cauza penală dată.

Astfel, instanța de recurs reține că temeiurile invocate de recurent nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului. Astfel de erori de drept în speța examinată nu s-au comis, prin urmare, hotărârea atacată este legală și întemeiată, iar din considerentele expuse, Colegiul penal conchide că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, de aceea recursul ordinar declarat de către avocatul Rusanovschi Iulian, se declară inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

Colegiul penal nu se va expune asupra celorlalte argumente din recurs referitor la fondul cauzei, or, în timp ce apelul a fost respins ca depus peste termen și instanța de apel și-a motivat soluția prin prisma tardivității, se consideră că acesta n-a folosit calea apelului, potrivit art.420 alin.(4) Cod de procedură penală.

Din considerentele expuse, Colegiul penal conchide că, erorile invocate de recurent, nu și-au găsit confirmare la examinarea recursului. Astfel de erori de drept în speța examinată nu s-au comis, prin urmare, hotărârea atacată este legală și întemeiată, iar recursul urmează a fi declarat inadmisibil ca fiind vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2), pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul *Rusanovschi Iulian* în numele inculpatului Șchiopu Andrei, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2022, în cauza penală în privința lui **Șchiopu Andrei XXXXX**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 13 iulie 2023.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Eremciuc Ghenadie

Țurcan Anatolie